

Debatt om allemansrätten

Tidsåtgång: 45–75 min (+ att sätta sig in i ämnet på förhand, t.ex. som läxa)

För vem: gymnasiet

Var: inomhus

När: under alla årstider

Material: anteckningsmaterial, klocka

Del i Vildmarkspasset: allemansrätten

Inlärningsmål: man lär sig debattera, alltså lyssna, argumentera och lösa problem

ANVISNINGAR

Debatt har använts som en inlärningsmetod i tusentals år. Debatter kan ordnas på flera sätt och i den här anvisningen presenteras ett sätt att ordna en debatt. Du kan också använda de ämnen som föreslås i uppgiften på något annat sätt om du så önskar. För en del elever kan det vara utmanande och spännande att debattera, så det är bäst om eleverna själva får välja sin roll i debatten (debattör, ordförande, domare, publik, sekreterare). Du kan också ge eleverna i läxa att informera sig om ämnet på förhand och fördela rollerna först i början av den lektion när debatten ska föras. Alla ska alltså sätta sig in i ämnet!

I debatten kan det hända att man blir tvungen att försvara en åsikt som strider mot ens egen, så det kan vara bra att tala om för eleverna att ett syfte också är att lära sig förstå värden, attityder och åsikter som är främmande för en själv. Respekt för olika värderingar och förmåga att leva sig in i en annan människas situation är viktiga egenskaper för utvecklingen av det kritiska tänkandet och ger eleverna färdighet i artigt umgänge.

Debattämnen hänför sig till största delen till allemansrätten. Den kan man repetera till exempel i Vildmarkspasshäftet.

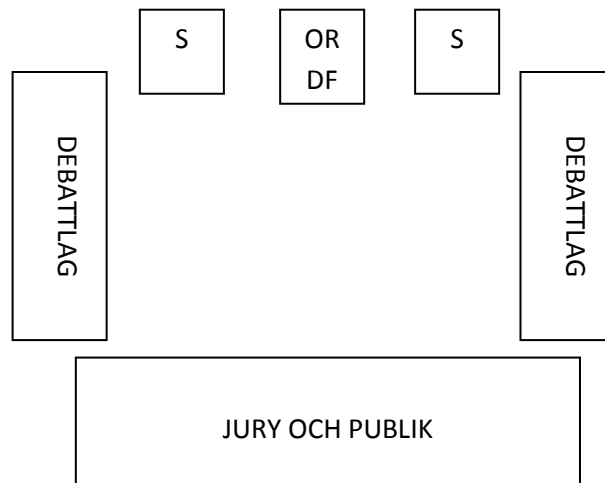
LAGDEBATT

Roller:

- **Debattörer, 4–8 st.** Det behövs två lag med 2–4 personer i varje. Innan debatten inleds förbereder varje medlem i laget ett cirka två minuter långt anförande, där de försvarar sin ståndpunkt. Anförandena hålls turvis mellan lagen. Efter öppningsanförandena ska de andra debattörerna helst också beakta de argument som redan lagts fram i sina egna anföranden.
- **Ordförande, 1 st.** Ordföranden presenterar debattörerna och deras ståndpunkter för publiken i början av debatten. Han eller hon beskriver debattens regler och ser till att man följer dem. Vid behov ingriper ordföranden i debatten (avbryter t.ex. osakliga och sårande anföranden) och ser till att debatten inte avviker allt för mycket från ämnet. Ordföranden deltar inte i den egentliga debatten!
- **Sekreterare, 2 st.** Den ena sekreteraren för protokoll och antecknar också debattörernas kommentarer i stora drag. Den andra sekreteraren ser till att debattörerna inte överskrider den tid som har reserverats för deras anföranden.
- **Jury, 3, 5 eller 7 domare** Juryns uppgift är att välja vilket av lagen som har bättre argumentationsfärdigheter, alltså utse debattens vinnare. När vinnarlaget väljs kan juryn fästa uppmärksamhet vid innehållet i och framförandet av debattlagens anföranden (var anförandena logiska, tydliga, intressanta, sakliga, mångsidiga, var informationen korrekt, var motiveringarna bra). Juryn ska också alltid motivera sitt beslut.
- **(Publik, resten av eleverna i klassen** Publiken ställer ytterligare frågor till debattlagen.)

Förberedelser för debatten:

1. Man bekantar sig med ämnet och hittar på motiveringar både för och emot (det här kan också vara läxa).
2. Rollerna och deras uppgifter presenteras och rollerna fördelas. Läraren avgör vilket av lagen som är för och vilket emot.
3. Debattlagen håller en överläggning, där de planerar sina argument. De övriga sätter sig in i ämnet. (Publiken hittar på frågor att ställa i slutet av debatten.)
4. Sekreteraren kan göra en lapp med texten "1 min". Sekreteraren använder sedan lappen för att påminna debattören att han eller hon bara har en minut kvar av tiden för sitt anförande.
5. Möblerna i klassen arrangeras på följande sätt:
 - Lagens bord ställs upp i rad mot varandra, så att det finns utrymme mellan borden.
 - Ordförandens (ORDF) bord placeras i ena änden av utrymmet mellan debattörernas bord.
 - Sekreterarna (S) sitter bredvid juryn.
 - Juryn och publiken sitter mitt emot ordföranden.

Debattens förlopp:

1. Ordföranden öppnar debatten genom att presentera ämnet och lagen. Ordföranden anger också hur lång tid lagen har på sig att framföra sina argument: max. 3 min för öppningsanförandet och 2 min. för de övriga anförandena. Den ena sekreteraren har i uppgift att se till att alla håller sig inom tidsgränserna. Den andra sekreteraren för protokoll över debattens förlopp i stora drag.
2. Lagen håller sitt öppningsanförande turvis. I öppningsanförandet framförs det viktigaste argumentet som stöder lagets ståndpunkt, med motiveringar.
3. Debatten framskrider turvis mellan medlemmarna i lagen. Målet är att debattörerna ska kunna reagera på vad det motsatta laget säger och framföra nya synvinklar. Ordföranden ingriper om debatten inte framskrider på önskat sätt.
4. När varje medlem i vardera laget har hållit sitt anförande, kan publiken ställa ytterligare frågor eller framföra åsikter, som båda lagen svarar på. Ordföranden kan förkasta frågor som inte håller sig till ämnet, i vilket fall lagen inte svarar på frågorna.
5. Till slut drar sig juryn tillbaka för att fatta beslut om vinnaren (tidsbegränsning kan vara t.ex. 5 minuter). Juryn tar med sig sekreterarna, som gör anteckningar som stöd för beslutsfattandet.
6. Juryn framför sin åsikt om debattens förlopp och förklarar det ena laget vinnare. Juryn ska också motivera sitt val. Lagen skakar hand och tackar för ett bra motstånd och rent spel.
7. Hela klassen kan under lärarens ledning fundera på vilka tankar och känslor som debatten väckte hos deltagarna. Var det svårt att leva sig in i en åsikt som avviker från ens egen?

Debattämnen

Låta katter springa lösa

Katter hör inte hemma i Finlands natur --- Katter bör få springa fritt ute

Bärplockning: borde allemansrätten ändras i fråga om bärplockning?

Vilt växande bär är markägarens egendom --- Vilt växande bär är allas egendom

Fiske: borde allemansrätten ändras i fråga om mete och pilkfiske?

Det borde vara tillåtet att fiska små mängder fisk gratis med alla fångstredskap ---

Fiskevårdsavgiften är absolut nödvändig